Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA TRIBUNALULUI (Camera a noua extinsă)

5 octombrie 2020 *

„Concurență – Înțelegeri – Procedură administrativă – Decizii prin care se dispun inspecții – Excepție de nelegalitate a articolului 20 din Regulamentul (CE) nr. 1/2003 – Dreptul la o cale de atac efectivă – Obligație de motivare – Dreptul la inviolabilitatea domiciliului – Indicii suficient de serioase – Proporționalitate – Acțiune în anulare – Motive privind desfășurarea unei inspecții – Refuz de a proteja confidențialitatea datelor care țin de viața privată – Inadmisibilitate”

În cauza T-255/17,

Les Mousquetaires, cu sediul în Paris (France),

ITM Entreprises, cu sediul în Paris,

reprezentate de N. Jalabert-Doury, B. Chemama și K. Mebarek, avocați,

reclamante,

împotriva

Comisiei Europene, reprezentată de B. Mongin, A. Dawes și I. Rogalski, în calitate de agenți, asistați de F. Ninane, avocate,

pârâtă,

susținută de

Consiliul Uniunii Europene, reprezentat de S. Boelaert, S. Petrova și O. Segnana, în calitate de agenți,

intervenient,

având ca obiect o cerere întemeiată pe articolul 263 TFUE prin care se solicită anularea, în primul rând, cu titlu principal, a Deciziei C(2017) 1361 final a Comisiei din 21 februarie 2017, prin care se dispune ca Mousquetaires, precum și toate societățile controlate direct sau indirect de acesta să se supună unei inspecții în conformitate cu articolul 20 alineatele (1) și (4) din Regulamentul (CE) nr. 1/2003 al Consiliului (cazul AT.40466 – Tute 1), precum și a Deciziei C(2017) 1360 final a Comisiei din 21 februarie 2017, prin care se dispune ca Mousquetaires, precum și toate societățile controlate direct sau indirect de acesta să se supună unei inspecții în conformitate cu articolul 20 alineatele (1) și (4) din Regulamentul (CE) nr. 1/2003 al Consiliului (cazul AT.40466 – Tute 2), și, cu titlu subsidiar, a Deciziei C(2017) 1057 final a Comisiei din 9 februarie 2017, prin care se dispune ca Intermarché, precum și toate societățile controlate direct sau indirect de aceasta să se supună unei inspecții în conformitate cu articolul 20 alineatele (1) și (4) din Regulamentul (CE) nr. 1/2003 al Consiliului (cazul AT.40466 – Tute 1), precum și a Deciziei C(2017) 1061 final a Comisiei din

* Limba de procedură: franceza.

9 februarie 2017, prin care se dispune ca Intermarché, precum și toate societățile controlate direct sau indirect de aceasta să se supună unei inspecții în conformitate cu articolul 20 alineatele (1) și (4) din Regulamentul (CE) nr. 1/2003 al Consiliului (cazul AT.40467 – Tute 2), și, în al doilea rând, a deciziei prin care Comisia, pe de o parte, a reținut și a copiat datele de pe instrumentele de comunicare și de stocare care conțin date referitoare la viața privată a utilizatorilor acestor instrumente și, pe de altă parte, a respins cererea de restituire a datelor menționate prezentată de reclamante,

TRIBUNALUL (Camera a noua extinsă),

compus din domnii S. Gervasoni (raportor), președinte, L. Madise și R. da Silva Passos, doamna K. Kowalik-Bańczyk și domnul C. Mac Eochaidh, judecători,

grefier: M. Marescaux, administratoare,

având în vedere faza scrisă a procedurii și în urma ședinței din 30 ianuarie 2020,

pronunță prezenta

Hotărâre [1]

[*omissis*]

III. Procedura și concluziile părților

12 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 28 aprilie 2017, reclamantele au introdus prezenta acțiune.

13 Prin act depus la grefa Tribunalului la 28 iulie 2017, Consiliul Uniunii Europene a formulat o cerere de intervenție în prezenta procedură în susținerea concluziilor Comisiei. Prin Decizia din 22 septembrie 2017, președintele Camerei a noua a Tribunalului a admis această intervenție. Consiliul a depus memoriul său și părțile principale au depus observații cu privire la acesta în termenele stabilite.

14 În cererea introductivă, reclamantele solicită Tribunalului:

– adoptarea unei măsuri de organizare a procedurii pentru a obliga Comisia să precizeze prezumțiile și să prezinte indiciile de care dispunea pentru a justifica obiectul și scopul deciziilor din 9 și 21 februarie 2017 (denumite în continuare „deciziile atacate”);

– anularea deciziilor din 21 februarie 2017;

– cu titlu subsidiar, anularea deciziilor din 9 februarie 2017;

– anularea deciziei prin care Comisia, pe de o parte, a reținut și a copiat datele de pe instrumentele de comunicare și de stocare care conțin date referitoare la viața privată a utilizatorilor acestor instrumente și, pe de altă parte, a respins cererea de restituire a datelor menționate prezentată de reclamante;

– obligarea Comisiei și a Consiliului la plata cheltuielilor de judecată.

1 Sunt redate numai punctele din prezenta hotărâre a căror publicare este considerată utilă de către Tribunal.

15 În replică, reclamantele au precizat, în ceea ce privește capătul de cerere referitor la deciziile din 9 februarie 2017, că solicitau, cu titlu principal, ca aceste decizii să fie declarate inexistente ca urmare a lipsei unei notificări legale a acestora și, cu titlu subsidiar, ca acestea să fie anulate.

16 Comisia, susținută de Consiliu, solicită Tribunalului:

– respingerea acțiunii;

– obligarea reclamantelor la plata cheltuielilor de judecată.

[*omissis*]

IV. În drept

[*omissis*]

A. Cu privire la admisibilitate

1. Cu privire la admisibilitatea celui de al patrulea capăt de cerere

30 Trebuie să se considere că acest al patrulea capăt de cerere urmărește anularea, pe de o parte, a pretinsei decizii a Comisiei de a reține și de a copia date care țin de viața privată a anumitor salariați și cadre de conducere ale reclamantelor și, pe de altă parte, a unei decizii de respingere a cererii de restituire a acestor date, prezentată de reclamante (a se vedea punctul 14 a patra liniuță de mai sus).

31 Din lectura cererii introductive și a replicii și astfel cum confirmă înscrisurile Comisiei, prima parte a acestui capăt de cerere poate fi interpretată în sensul că vizează un refuz de a proteja confidențialitatea datelor private în cauză.

32 În ceea ce privește interesul reclamantelor de a exercita acțiunea împotriva acestui refuz, contestat de Comisie, trebuie subliniat că, în temeiul obligației oricărei întreprinderi de a asigura protecția persoanelor pe care le angajează, precum și a vieții lor private [a se vedea în special, în ceea ce privește obligația de protecție a vieții private a persoanelor fizice cu ocazia prelucrării datelor cu caracter personal, Directiva 95/46/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 24 octombrie 1995 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date (JO 1995, L 281, p. 31, Ediție specială, 13/vol. 17, p. 10), înlocuită de Regulamentul (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor) (JO 2016, L 119, p. 1)], o întreprindere inspectată poate fi determinată să solicite Comisiei să nu rețină, în localurile întreprinderii, anumite date care pot aduce atingere vieții private a salariaților săi sau a cadrelor sale de conducere sau să solicite Comisiei restituirea acestor elemente. Într-un astfel de context, asemenea cereri nu sunt rezervate exclusiv, astfel cum susține în mod eronat Comisia, membrilor personalului în cauză. Pentru același motiv, se poate considera că această întreprindere are un interes să conteste în fața instanței Uniunii refuzul Comisiei față de cererile sale.

33 În ceea ce privește natura de act atacabil a refuzului de a proteja confidențialitatea datelor private în cauză, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, constituie acte susceptibile să facă obiectul unei acțiuni în anulare în sensul articolului 263 TFUE măsurile care produc efecte juridice obligatorii de natură să afecteze interesele reclamantului, modificând în mod distinct situația juridică a acestuia. În principiu, măsurile intermediare al căror obiect este pregătirea deciziei finale nu constituie

acte atacabile (a se vedea în acest sens Hotărârea din 11 noiembrie 1981, IBM/Comisia, 60/81, EU:C:1981:264, punctele 9 și 10, și Hotărârea din 14 noiembrie 2012, Nexans France și Nexans/Comisia, T-135/09, EU:T:2012:596, punctele 115 și 116).

34 În contextul specific al inspecțiilor Comisiei și, mai general, al procedurilor în materie de concurență, controlul jurisdicțional al condițiilor în care s-a desfășurat o inspecție se înscrie, în general, în cadrul unei acțiuni în anulare formulate, dacă este cazul, împotriva deciziei finale adoptate de Comisie în aplicarea acestei dispoziții (a se vedea Hotărârea din 14 noiembrie 2012, Nexans France și Nexans/Comisia, T-135/09, EU:T:2012:596, punctul 132 și jurisprudența citată).

35 Cu toate acestea, din jurisprudență rezultă deopotrivă că actele adoptate în cursul procedurii pregătitoare, care constituie prin ele însele ultima etapă a unei proceduri speciale, distinctă de cea care trebuie să permită Comisiei să se pronunțe pe fond, și care produc efecte juridice obligatorii de natură să afecteze interesele reclamantului, modificând în mod distinct situația juridică a acestuia, constituie de asemenea acte atacabile (Hotărârea din 11 noiembrie 1981, IBM/Comisia, 60/81, EU:C:1981:264, punctele 10 și 11, și Hotărârea din 14 noiembrie 2012, Nexans France și Nexans/Comisia, T-135/09, EU:T:2012:596, punctul 116).

36 S-a statuat, așadar, în contextul procedurilor în materie de concurență, că o decizie a Comisiei prin care se respingea o cerere de protecție a unui anumit document în temeiul confidențialității comunicării între avocați și clienți încheia o procedură specială distinctă de cea care trebuia să permită Comisiei să decidă în legătură cu existența unei încălcări a normelor de concurență și reprezenta, prin urmare, un act susceptibil să facă obiectul unei acțiuni în anulare (a se vedea Hotărârea din 17 septembrie 2007, Akzo Nobel Chemicals și Akcros Chemicals/Comisia, T-125/03 și T-253/03, EU:T:2007:287, punctele 46, 48 și 49 și jurisprudența citată).

37 De asemenea, deși instanța Uniunii nu a declarat, până în prezent, o astfel de acțiune admisibilă, se poate considera că Tribunalul a admis posibilitatea ca o acțiune să fie formulată în aceleași condiții de întreprinderea inspectată împotriva unei decizii de respingere a cererii de protecție a membrilor personalului său în temeiul vieții lor private. Astfel, după ce a amintit Hotărârea din 17 septembrie 2007, Akzo Nobel Chemicals și Akcros Chemicals/Comisia (T-125/03 și T-253/03, EU:T:2007:287) și jurisprudența citată, Tribunalul, menționând posibilitatea unei „deciz[ii] prin care refuză […] beneficiul protecții[ei] [în temeiul vieții private]”, a constatat că o astfel de decizie nu fusese adoptată în speță. El s-a întemeiat în acest sens pe împrejurarea că reclamantele nici nu au susținut cu ocazia adoptării deciziei de copiere a datelor în cauză că documente care le aparțineau beneficiau de o protecție similară celei conferite confidențialității comunicărilor dintre avocați și clienți, nici nu identificaseră documentele precise sau părțile de documente în cauză (Hotărârea din 14 noiembrie 2012, Nexans France și Nexans/Comisia, T-135/09, EU:T:2012:596, punctele 129 și 130).

38 Reclamantele susțin concret, în speță, că refuzul vizat de prima parte a celui de al patrulea capăt al cererii lor introductive ar putea fi asimilat celui care a fost considerat ca formând un act atacabil de această jurisprudență.

39 Desigur, se poate considera că, în cazul în care o întreprindere invocă dreptul la respectarea vieții private a salariaților săi sau a cadrelor sale de conducere pentru a se opune reținerii materialului informatic sau a unor instrumente de comunicare și copierii datelor care sunt cuprinse în acesta în cadrul desfășurării unei inspecții, decizia prin care Comisia respinge această cerere produce efecte juridice în privința respectivei întreprinderi, modificând în mod distinct situația sa juridică (a se vedea punctul 37 de mai sus). Această decizie afectează astfel condițiile în care asigură protecția persoanelor pe care le angajează și a vieții lor private. În plus, o asemenea decizie îi refuză beneficiul limitării inspecției la „documentele profesionale”, impusă atât de articolul 20 alineatul (2) litera (b) din Regulamentul nr. 1/2003, cât și de jurisprudență (a se vedea Hotărârea din 6 septembrie 2013, Deutsche Bahn și alții/Comisia, T-289/11, T-290/11 și T-521/11, EU:T:2013:404, punctul 80 și jurisprudența citată).

40 În această privință, trebuie arătat că, la punctele 51 și 52 din Hotărârea din 17 septembrie 2007, Akzo Nobel Chemicals și Akcros Chemicals/Comisia (T-125/03 și T-253/03, EU:T:2007:287), Tribunalul a considerat că, în ipoteza în care Comisia ar fi fost sesizată, anterior îndeplinirii anumitor acte de copiere a unor documente, cu o cerere de protecție în temeiul unui drept prevăzut de dreptul Uniunii, o decizie tacită de respingere se concretizase în actul material de copiere și de anexare la dosar a documentelor copiate.

41 Cu toate acestea, în speță, reclamantele nu au susținut, anterior adoptării actelor în litigiu, că materialul reținut și datele copiate de Comisie trebuiau să beneficieze de o protecție în temeiul dreptului la respectarea vieții private a salariaților lor sau a cadrelor lor de conducere. Astfel, reclamantele au invocat protecția datelor în cauză în temeiul respectării vieții private a salariaților lor sau a cadrelor lor de conducere ulterior copierii datelor respective și restituirii materialului susceptibil să conțină astfel de date, și anume la 24 februarie, apoi la 13 aprilie 2017.

42 Se poate arăta în această privință că nu aduce atingere dreptului la protecție jurisdicțională efectivă faptul de a impune întreprinderii vizate de o decizie de inspecție să efectueze anumite demersuri pentru a-și proteja drepturile și accesul la căile de atac care permit asigurarea respectării acestora, în special demersul de a formula cereri de protecție la Comisie (a se vedea punctele 36, 37 și 40 de mai sus). Ipoteza menționată este cu atât mai valabilă, cu cât Comisia este obligată ca, înainte de a efectua copii, să acorde întreprinderii un termen scurt pentru a-și consulta avocații în scopul de a formula, dacă este cazul, astfel de cereri (a se vedea în acest sens Hotărârea din 6 septembrie 2013, Deutsche Bahn și alții/Comisia, T-289/11, T-290/11 și T-521/11, EU:T:2013:404, punctul 89).

43 Rezultă că, în speță, Comisiei nu era în măsură, atunci când a reținut materialul în cauză și apoi a copiat datele pe care le conținea, să adopte o decizie prin care ar fi respins o astfel de cerere de protecție formulată de reclamante.

44 Prezenta cauză se distinge, așadar, de cauza în care s-a pronunțat Hotărârea din 17 septembrie 2007, Akzo Nobel Chemicals și Akcros Chemicals/Comisia (T-125/03 și T-253/03, EU:T:2007:287). Astfel, în lipsa unei cereri de protecție prealabilă formulate de reclamante, reținerea materialului în cauză și copierea datelor cuprinse în acest material nu au putut să conducă la adoptarea unei decizii supuse căilor de atac prin care Comisia ar fi respins, chiar implicit, o asemenea cerere de protecție (a se vedea în acest sens Hotărârea din 14 noiembrie 2012, Nexans France și Nexans/Comisia, T-135/09, EU:T:2012:596, punctele 120-125).

45 În consecință, reclamantele nu pot pretinde, în împrejurările speței, că, la data introducerii prezentei acțiuni, Comisia adoptase în mod explicit sau implicit, în cadrul desfășurării inspecției, un act care produce efecte juridice de natură să le afecteze interesele, modificând în mod distinct situația lor juridică.

46 Se poate adăuga că situația ar fi aceeași dacă prima parte a celui de al patrulea capăt de cerere ar trebui interpretată în sensul că vizează o simplă decizie a Comisiei de a reține și de a copia date care țin de viața privată a anumitor salariați și cadre de conducere ale reclamantelor. Astfel, după cum rezultă din cuprinsul punctului 44 de mai sus, în lipsa unei cereri de protecție prealabilă formulate de reclamante, actele materiale de reținere și de copiere efectuate în speță în cursul inspecției în litigiu nu au putut, ca atare, să dea naștere unor acte supuse căilor de atac.

47 În ceea ce privește a doua parte a celui de al patrulea capăt de cerere, îndreptată împotriva pretinsei respingeri a cererii de restituire a datelor private în cauză, este necesar să se arate că această cerere de restituire, indiferent dacă este datată 24 februarie 2017, astfel cum au arătat reclamantele în înscrisurile lor, sau 13 aprilie 2017, astfel cum s-a menționat în ședință, nu a fost formulată într-un mod suficient de precis pentru a permite Comisiei să ia poziție în mod util în privința sa, astfel încât reclamantele nu primiseră, la data introducerii prezentei acțiuni, la care trebuie să se aprecieze admisibilitatea acesteia (a se vedea în acest sens Hotărârea din 3 decembrie 2014, Castelnou Energía/Comisia, T-57/11,

EU:T:2014:1021, punctul 34, și Hotărârea din 22 iunie 2016, Whirlpool Europe/Comisia, T-118/13, EU:T:2016:365, punctul 49), un răspuns din partea Comisiei susceptibil să constituie un act atacabil. Astfel, reclamantele s-au limitat să menționeze „numeroase documente care aduc atingere intimității vieții private a autorilor lor”, evocând în general că erau în discuție „mesaje personale, carnete de adrese, apeluri telefonice etc.” și recunoscând, în cererea lor din 13 aprilie 2017, că „analiz[au] în prezent multiplele înscrisuri copiate de agenții Comisiei” pentru a stabili care erau cele care puteau aduce această atingere.

48 În consecință, cele două aspecte ale celui de al patrulea capăt de cerere trebuie respinse ca inadmisibile.

[*omissis*]

Pentru aceste motive,

TRIBUNALUL (Camera a noua extinsă)

declară și hotărăște:

1) **Anulează articolul 1 litera (b) din Decizia C(2017) 1057 final a Comisiei din 9 februarie 2017, prin care se dispune ca Intermarché, precum și toate societățile controlate direct sau indirect de aceasta să se supună unei inspecții în conformitate cu articolul 20 alineatele (1) și (4) din Regulamentul (CE) nr. 1/2003 al Consiliului (cazul AT.40466 – Tute 1), precum și articolul 1 litera (b) din Decizia C(2017) 1361 final a Comisiei din 21 februarie 2017, prin care se dispune ca Mousquetaires, precum și toate societățile controlate direct sau indirect de acesta să se supună unei inspecții în conformitate cu articolul 20 alineatele (1) și (4) din Regulamentul (CE) nr. 1/2003 al Consiliului (cazul AT.40466 – Tute 1).**

2) **Respinge în rest acțiunea.**

3) **Les Mousquetaires și ITM Entreprises, Comisia Europeană, precum și Consiliul Uniunii Europene suportă fiecare propriile cheltuieli de judecată.**

Gervasoni Madise da Silva Passos

Kowalik-Bańczyk Mac Eochaidh

Pronunțată astfel în ședință publică la Luxemburg, la 5 octombrie 2020.

Semnături